

2 Varsinais-Suomi

Varsinais-Suomi koostuu 28 kunnasta. Varsinais-Suomi on ollut vanhastaan sekä asukasluvultaan että pinta-alaltaan pienten kuntien maakunta. Kuntien asukasluvun mediaani (=keskimäinen asukasluku) oli vuonna 2004 vain 2 700 ja kuntien pinta-alan mediaani 150 km².

Varsinais-Suomi on 465 000 asukkaan ja noin 11 000 km²:n kokoinen maakunta. Maakunnassa asuu 30,3 prosenttia Suomen väestöstä.

Maakunnan keskuskaupunki Turku on pinta-alaltaan vain 250 km²:n kokoinen. Turussa on 177 000 asukasta eli kaupungin asukastiheys on yli 700 asukasta neliökilometriä kohden. Varsinais-Suomen kahdestakymmenestä kahdeksasta (28) kunnasta vain neljä on asukasmäärältään yli 20 000 asukkaan kokoisia. Nämä kunnat ovat Turku, Salo, Kaarina ja Raisio. Pinta-alaltaan Varsinais-Suomen kunnista vain Salo on yli 1 000 km²:n suuruinen. Yli puolet (17/28) maakunnan kunnista on pinta-alaltaan pieniä, alle 250 km²:n kokoisia.

Varsinais-Suomen kuntarakenne on muuttunut Paras-uudistuksen myötä. Ennen uudistusta maakunnan kuntamäärä oli kaksinkertainen eli kuntia oli 56. Varsinais-Suomessa on toteutunut vuosina 2005–2011 yhteensä kaksitoista (12) kuntaliitosta. Niiden ansiosta maakunnan kuntamäärä puolittui 56:sta 28:aan (taulukko 1). Kuntaliitoksista kaksi toteutui vuonna 2005, yksi vuonna 2007 ja yhdeksän vuonna 2009. Suurimmat monikuntaliitokset Varsinais-Suomessa olivat Salon ympärille rakentunut kymmenen kunnan kuntaliitos, Paraisten ympärille muodostunut ruotsinkielisen saariston viiden kunnan Länsi-Turunmaa (1.1.2012 lähtien Parainen) ja Naantalin ympärille rakentunut suomenkielisen saariston neljän kunnan liitos. Viimeiset Turun kuntaliitokset on tehty yli 35 vuotta sitten: vuonna 1967 toteutettiin Turun ja Maarian kuntaliitos, vuonna 1968 Kakskerta liitettiin Turkuun valtion pakkoliitoksella ja vuonna 1973 toteutui Paattisten kuntaliitos.

Taulukko 1. Varsinais-Suomen kuntaliitokset vuosina 2005–2009 ja yhdistymisvuoden asukasluku

Kunnat	Vuosi	Yht. asukasluku
Loimaa + Loimaan kunta	2005	13 100
Pöytyä + Karinainen	2005	6 200
Mynämäki + Mietoinen	2007	8 000
Dragsfjärd + Kemiö + Västanfjärd	2009	7 300
Kaarina + Piikkiö	2009	30 300
Loimaa + Alastaro + Mellilä	2009	17 100
Masku + Askainen + Lemu	2009	9 400
Naantali + Merimasku + Rymättylä + Velkua	2009	18 400
Parainen + Houtskari + Iniö + Korppoo + Nauvo	2009	15 400
Pöytyä + Yläne	2009	8 400
Rusko + Vahto	2009	5 800
Salo + Halikko + Kiikala + Kisko + Kuusjoki + Muurla + Perniö + Pertteli + Suomusjärvi + Särkisalo	2009	54 800

Varsinais-Suomen kahdentoista kuntaliitoksen yhtenä erityispiirteenä oli se, että vain viiden kuntaliitoksen tuloksena syntyi yli 15 000 asukkaan uusi kunta ja ainoastaan kahdessa näistä asukasluku ylitti 20 000. Tästä syystä useimmilla liitosalueilla jouduttiin selvittämään kuntajakokysymyksen lisäksi vielä myös yhteistoiminta-alueen muodostamista.

Alue muodostuu seuraavista viidestä seutukunnasta. Loimaan seutukunnan muodostavat Aura, Koski Tl, Loimaa, Marttila, Oripää, Pöytyä ja Tarvasjoki. Seutukunnan asukasluku on 37 110. Turun seutukunnan muodostavat Kaarina, Lieto, Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Paimio, Raisio, Rusko, Sauvo ja Turku. Seutukunnan asukasluku 177 326. Turunmaan seutukunnan muodostavat Kemiönsaari ja Parainen. Seutukunnan asukasluku on 22 692. Vakka-Suomen seutukunnan muodostavat Kustavi, Laitila, Pyhä-ranta, Taivassalo, Uusikaupunki ja Vehmaa. Seutukunnan asukasluku on 31 461. Salon seutukunnan muodostavat Salo ja Somero. Seutukunnan asukasluku on 64 565.

Palvelujen järjestäminen yhteistoiminnassa maakunnassa

Sosiaali- ja terveydenhuolto

Erikoissairaanhoidonsa toteuttamista varten Varsinais-Suomen kunnat kuuluvat Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin. Se tarjoaa erikoissairaanhoidon palveluja yliopistollisessa keskussairaalassa Turussa, sekä neljässä aluesairaalassa, Loimaalla, Salossa, Uudesakaupungissa sekä Turussa. Lisäksi psykiatriset sairaalat sijaitsevat Halikossa ja Uudesakaupungissa. Laajin palveluvalikoima on Turun yliopistollisessa sairaalassa. Aluesairaaloista kattavin palvelukokonaisuus on Salossa. Muissa sairaaloissa on pääasiassa edustettuina vain isoimpia erikoisaloja ja niiden toiminta painottuu operatiivisen toiminnan osalta päiväaikaan.

Kehitysvammaisten erityishuolto toteutetaan Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymässä.

Kuntien Paras-hankkeen kyselyssä 31.8.2011 antamien vastausten perusteella Varsinais-Suomen kunnista Kaarina, Koski Tl, Lieto, Länsi-Turunmaa (Parainen), Masku, Mynämäki, Nousiainen, Raisio, Rusko, Salo, Tarvasjoki, Turku ja Uusikaupunki täyttävät sekä väestöpohjaa että sosiaali- ja terveydenhuollon eheyttä koskevat puitelain velvoitteet.

Loimaa ja Oripää ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen (isäntäkunta), joka on käynnistynyt 2009. Selvitys sosiaalipalveluiden, paitsi lasten päivähoidon siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle on käynnissä. Alue ei täytä väestöpohjavelvoitetta, väestömäärä olisi 18 333.

Aura ja Pöytyä selvittävät yhteistoiminta-alueen muodostamista ja sosiaalipalveluiden siirtämistä yhteistoiminta-alueelle. Yhteistoiminta-alue ei täyttäisi väestöpohjavelvoitetta, väestömäärä olisi 12 405.

Kemiönsaari ja Länsi-Turunmaa eivät ole muodostaneet yhteistoiminta-aluetta, vaan vetoavat väestöpohjavelvoitteen osalta saaristoisuuteen poikkeusperusteena.

Koski Tl, Lieto, Tarvasjoki ja Marttila ovat tehneet sitovan päätöksen yhteistoiminta-alueen (isäntäkunta) perustamisesta 2013 ja sosiaalipalveluiden siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle 2015.

Kustavi, Pyhäranta, Taivassalo, Vehmaa ja Uusikaupunki ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen (isäntäkunta), joka on käynnistynyt 2010. Selvitys sosiaalipalveluiden siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle on käynnissä. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja on 23 021.

Laitila ja Somero eivät ole muodostaneet yhteistoiminta-aluetta eivätkä toteuttaneet kuntaliitoksia.

Masku, Mynämäki ja Nousiainen ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen (kuntayhtymä), jonka toiminta on käynnistynyt 2011. Muiden sosiaalipalveluiden, paitsi lasten päivähoidon, siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle 2013 on tehty sitova päätös. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja on 22 361.

Naantali ei ole muodostanut yhteistoiminta-aluetta eikä täytä väestöpohjavelvoitetta mutta on toteuttanut laajan kuntaliitoksen.

Paimio ja Sauvo ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen (kuntayhtymä), joka aloittaa toimintansa 2013. Muiden sosiaalipalveluiden, paitsi lasten päivähoidon, siirtämisestä yhteistoiminta-alueelle 2015 on sitova päätös. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja ei täytä väestöpohjavelvoitetta väestömäärän ollessa 13 447.

Raisio ja Rusko ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen (isäntäkunta), jonka toiminta on käynnistynyt 2009. Yhteistoiminta-alue huolehtii kaikista sosiaalipalveluista paitsi lasten päivähoidosta. Yhteistoiminta-alueen väestöpohja on 30 243.

Ammatillinen koulutus

Vuoden 2010 lopussa Varsinais-Suomen maakunnassa oli 13 ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjää. Näistä kuntayhtymiä oli neljä, kuntia oli kolme ja yksityisiä oli kuusi. Yksityisistä järjestäjistä säätiöitä oli neljä, yhdistyksiä oli kaksi. Vuoden 2011 lopussa Varsinais-Suomessa oli 10 ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjää, kun kahden kuntajärjestäjän ja yhden yksityisen järjestäjän koulutustehtävät siirrettiin kuntayhtymäjär-

jestäjille. Näistä kuntayhtymiä oli neljä, kuntia oli yksi (Turku) ja yksityisiä oli viisi. Yksityisistä järjestäjistä säätiöitä oli kolme ja yhdistyksiä kaksi. Järjestäjien määrä on sama vuoden 2012 alusta lukien.

Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymään kuuluvat Aura, Huittinen, Koski TL, Lieto, Loimaa, Marttila, Oripää, Pöytyä, Tarvasjoki ja Uusikaupunki. Peimarin koulutuskuntayhtymään kuuluvat Kaarina, Länsi-Turunmaa ja Paimio. Raision seudun koulutuskuntayhtymään kuuluvat Masku, Mynämäki, Naantali, Nousiainen, Raisio ja Rusko. Salon seudun koulutuskuntayhtymään kuuluvat Kemiönsaari, Koski TL, Paimio, Salo, Sauvo ja Somero. Kunta- ja kuntayhtymäjärjestäjät täyttävät kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (169/2007) mukaisen väestöpohjavaatimuksen. Järjestäjaverkko on kuitenkin hajanainen.

Muu yhteistoiminta

Oheisessa taulukossa on kuvattu kuntien yhteistoiminta pelastustoimen, ympäristöterveydenhuollon, maaseutuhallinnon ja elinkeinopolitiikan osalta.

	Varsinais-Suomen pelastuslaitos	Ympäristöterveydenhuolto	Liedon kunnan ympäristöterveyspalvelut	Uudenkaupungin seudullinen ympäristöterveydenhuollon lautakunta	Raision ympäristölautakunnan terveysvalvontajaosto	Maaseutuhallinto	Liedon maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkuntamalli)	Paimion maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	Vehmaan/Laitilan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Nousiainen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Loimaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	Someron maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Elinkeinoitoimi	Ukipolis Oy	Turun seudun kehittämiskeskus	Loimaan seutukunnan kehittämiskeskus	Yrityskolmio	Yrittäjä Oy
Aura	x		x			x											x	
Kaarina	x		x					x							x			
Kemiönsaari	x		x					x										
Koski TL	x		x				x										x	
Kustavi	x			x					x					x				
Laitila	x			x					x					x				
Lieto	x		x				x								x			
Loimaa	x		x								x						x	

	Varsinais-Suomen pelastuslaitos	Ympäristöterveydenhuolto	Liedon kunnan ympäristöterveyspalvelut	Uudenkaupungin seudullinen ympäristöterveydenhuollon lautakunta	Raision ympäristölautakunnan terveysvalvontajaosto	Maaseutuhallinto	Liedon maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkuntamalli)	Paimion maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	Vehmaan/Laitilan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Nousiainen maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Loimaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue	Someron maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue (isäntäkunta, aloitus 2013)	Elinkeinotoimi	Ukipolis Oy	Turun seudun kehittämiskeskus	Loimaan seutukunnan kehittämiskeskus	Yrityskolmio	Yrityssalo Oy
Marttila	x		x				x										x	
Masku	x			x					x						x			
Mynämäki	x			x					x						x			
Naantali	x				x				x						x			
Nousiainen	x			x					x						x			
Oripää	x	x									x						x	
Paimio	x	x						x							x			
Parainen	x	x						x										
Pyhäranta	x			x					x					x				
Pöytyä	x	x									x						x	
Raisio	x				x					x					x			
Rusko	x				x		x								x			
Salo	x																	x
Sauvo	x	x						x							x			
Somero	x											x						x
Taivassalo	x			x					x					x				
Tarvasjoki	x		x				x										x	
Turku	x						x								x			
Uusikaupunki	x			x					x					x				
Vehmaa	x			x					x					x				
Maakunnan ulkopuoliset kunnat																		
Forssa													x					
Humppila										x								
Jokioinen										x								
Tammela												x						
Ypäjä											x							

Yhteinen lainausjärjestelmä on seuraavissa kuntaryhmissä: 1) Kemiönsaari ja Parainen, 2) Turku, Naantali, Raisio, Kaarina, Lieto, Rusko, Masku, Nousiainen, Taivassalo ja Mynämäki sekä 3) Marttila, Tarvasjoki, Aura, Koski Tl, Pöytyä, Oripää ja Loimaa. Kirjastoaineiston yhteinen hakupalvelu on kuntaryhmässä Kustavi, Uusikaupunki, Vehmaa, Laitila ja Pyhäranta sekä kuntaryhmässä Sauvo, Kaarina ja Paimio.

Vähintään yksi kunnan yleisen kulttuuritoimen henkilötöyvuosi on seuraavissa kunnissa: Turku, Loimaa, Parainen, Naantali, Uusikaupunki, Kemiönsaari, Kaarina, Pöytyä, Salo ja Somero.

Vähintään yksi uimahalli on seuraavissa kunnissa: Turku, Parainen, Kaarina, Paimio, Salo, Raisio, Tarvasjoki, Somero, Loimaa, Mynämäki, Uusikaupunki ja Laitila.

Paras-puitelain mukainen kaupunkiseutusuunnitelma laadittiin vuonna 2007 siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista sekä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen parannetaan seuduilla. Kaupunkiseutusuunnitelman laadintaan osallistuivat puitelain velvoittamina Turun seudulla Turku, Aura, Kaarina, Lieto, Naantali, Raisio, Rusko ja Vahto.

Kaupunkiseutusuunnitelmia sekä niiden toteutumista on arvioitu kahdesti. Arvioitaessa yhteistyöhön sitoutuneisuutta esille nousi Turun kaupunkiseudulla, että seudun kuntien sitoutuminen kaupunkiseudun yhteistyöhön ei vaikuta riittävän vahvalta. Tämä näkyy osittaisena luottamuspulana kuntien välillä sekä keskustaungin ja kehyskuntien vastakkainasetteluna. Yhteistyöhön sitoutuneisuutta arvioitaessa Turun kaupunkiseutu sijoittuu pisteytyksessä viimeiselle sijalle suurten kaupunkiseutujen sarjassa yhdessä.

Erityisolosuhteet

Kemiönsaari, Kustavi ja Parainen ovat saariston kehityksen edistämistä annetun lain (494/1981) mukaisia saaristokuntia. Lain mukaan valtioneuvosto määrää saaristokunniksi ne kunnat, joissa saaristo-olot ovat olennaisena esteenä kunnan kehitykselle.

Varsinais-Suomessa on kolme kaksikielistä kuntaa Turku, Parainen ja Kemiönsaari. Turussa enemmistökielenä on suomi ja muissa kahdessa ruotsi. Turussa on ruotsinkielisiä 5,3 prosenttia eli 9 374 henkilöä. Paraisilla 57,4 prosenttia eli 8 879 asukasta on ruotsinkielisiä ja Kemiönsaarella 70,9 prosenttia eli 5 098 asukasta.

2.1 Kuntakohtainen tarkastelu

Väestökehitys 2010–2030

Varsinais-Suomen maakunta on väestökehitykseltään kasvava maakunta, jonka kasvu perustuu muuttoliikkeeseen. Varsinkin Turun naapurikuntien väestökasvu on ollut voimakasta 1960-luvulta lukien. Ne ovat muuttuneet tänä aikana maaseutumaisista kunnista kiinteästi yhdyskuntarakenteeltaan Turkuun kasvaneiksi kaupunkimaisiksi kunniksi. Tämä näkyy kehyskuntien väestörakenteessa.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan väestön määrä kasvaa vuoteen 2030 mennessä 21 kunnassa ja vähenee seitsemässä kunnassa. Yli kymmenen prosenttia väestö kasvaa 13 kunnassa, jotka pääasiassa ovat Turun naapurikuntia. Voimakkain väestökasvu on Maskussa, jonka väestö kasvaa 35,7 prosenttia. Heikoin tilanne kunnista on Uudellakaupungilla, jonka väestö vähenee 6,3 prosenttia ja joka kuuluu väestökehitykseltään maan toiseksi heikoimpaan viidennekseen.

Alle 1-vuotiaiden perusteella heikoin väestötilanne on Kustavissa, jossa oli alle 1-vuotiaita vuosina 2008–2010 keskimäärin viisi lasta vuodessa. Alle 1-vuotiaiden lasten määrä on maan kolmanneksi heikoin. Alle 50 lasta oli myös Taivassalossa (14), Oripäässä (18), Pyhärannassa (18) Koski Tl:ssä (19), Tarvasjoella (20), Marttilassa (22), Vehmaalla (26) ja Sauvossa (31). Ne kuuluvat kaikki maan kahden huonoimman viidenneksen kuntiin. Tilastokeskuksen vuosille 2028–2030 tekemän ennusteen perusteella tilanne ei ole näissä kunnissa parantumassa, vaan pysyy tasoltaan suurin piirtein samanlaisena. Alle 1-vuotiaiden määrän osalta maan parhaimpaan viidennekseen kuuluvat Turku, Salo, Kaarina ja Raisio.

Yli 75-vuotiaiden osuus on tällä hetkellä suurin Kustavissa (14,3 %) ja pienin Maskussa (5,0 %). Vuonna 2030 yli 75-vuotiaiden osuus asukkaista on yli 20 prosenttia Kustavissa (22,9 %), Uudessakaupungissa (22,9 %), Taivassalossa (22 %), Somerolla (21,9 %), Koski Tl:ssä (21,6 %) ja Kemiönsaarella (21,3 %). Myös Loimaalla ja Pyhärannassa yli 75-vuotiaiden osuus on lähellä 20 prosenttia. Pienin osuus on Maskussa mutta sielläkin yli 75-vuotiaiden määrä kolminkertaistuu. Kustavi ja Taivassalo kuuluvat maan huonoimpaan viidennekseen.

Vuonna 2010 yli 65-vuotiaiden osuus oli yli 25 prosenttia viidessä kunnassa (Kustavi, Koski Tl, Kemiönsaari, Somero ja Taivassalo). Vuonna 2030 yli 65-vuotiaiden osuus on yli 30 prosenttia kahdeksassa kunnassa (Kustavi, Koski Tl, Kemiönsaari, Loimaa, Uusikaupunki, Pyhäranta, Somero ja Taivassalo). Taivassalossa ja Kustavissa ylittyy 40 prosentin raja.

Turun ja sen ympäryskuntien mediaani-ikä on alhainen. Erittäin korkea mediaani-ikä on vuonna 2025 seuraavissa kunnissa: Kustavi (59), Taivassalo (58), Kemiönsaari, Somero, Uusikaupunki (kaikissa 55). Kustavi ja Taivassalo kuuluvat maan heikoimpaan viidennekseen.

Varsinais-Suomen paras huoltosuhde oli vuonna 2010 Turussa (45,2). Huonoimmat huoltosuhteet ovat Somerolla (69,4), Kustavissa (66,8), Koski Tl:llä (69,2), Taivassalolla (62,2) ja Kemiönsaarella (66,0).

Vuonna 2030 maan kahteen parhaimpaan huoltosuhdetta kuvaavaan viidennekseen kuuluu Varsinais-Suomen kunnista 21 kuntaa. Kahteen heikoimpaan viidennekseen kuuluvat huoltosuhteeltaan Koski Tl (99,1), Uusikaupunki (104,6), Somero (105,8) ja Kustavi (107,5). Maan heikoimpaan viidennekseen kuuluu Taivassalo (110,1).

Huoltosuhde heikkenee eniten Taivassalossa, Uudessakaupungissa, Kustavissa ja Somerolla. Näissä kunnissa huoltosuhde heikkenee yli 28 huollettavalla. Näin suuri huoltosuhteen heikkeneminen ja varsinkin se, että huoltosuhde johtuu vanhusväestön kasvusta, aiheuttaa kunnille mittavia palvelu- ja talousaasteita.

Kuntatalouden nykytila ja painelaskelma 2010 – 2024

Kuntien talouden nykytila

Varsinais-Suomi on maakuntavertailussa taloudellisesti kolmanneksi vahvin maakunta. Vahvuus perustuu toiseksi suurimpaan asukaskohtaiseen verotettavaan tuloon ja siihen, että Varsinais-Suomen kunnat järjestävät kuntalaisten palvelut viidenneksi pienimmillä asukaskohtaisilla nettomenoilla. Varsinais-Suomi on kunnallisverotarkastelussa alhaisin verottaja (18,69 %) ja valtionosuudet tuloista ovat suhteellisesti kolmanneksi pienimmät. Maakunnan suhteellinen velkaantuneisuus (43,2 %) oli matala. Maakunnan lainakanta on kasvussa. Maakuntavertailussa Varsinais-Suomi on kohtalaisesti velkaantunut, sen kunnat ovat keskimäärin 6:nneksi velkaisimpia ja kuntakonsernit 5:nneksi nettovelattomimpia.

Varsinais-Suomen kunnista useat ovat nostaneet tuloveroprosenttejaan vuosille 2011–2012. Varsinkin suhteellisten matalien tuloveroprosenttien kunnat ovat tehneet näin. Maakunnan alimmat tuloveroprosentit ovat korotukset huomioiden 17,75 Naantalilla, 18,00 Raisiolla, 18,25 Ruskolla sekä 18,50 Kaarinalla, Liedolla, Maskulla ja Somerolla. Näissä liikkumavara veroprosentin muuttamisen suhteen on ainakin hyvä. Turussa tuloveroprosentti on 18,75, joten sielläkin liikkumavaraa on jonkin verran koko maan tasoon nähden. Salo on käyttänyt verotuksellista liikkumavaraansa nopeasti kahtena viime vuotena: tuloveroprosentti on nyt 19,50 ja liikkumavara on merkittävästi kaventunut. Huonoin tilanne veroprosentin liikkumavaran suhteen on Aurassa, Laitilassa, Loimaalla, Nousiaisissa, Pöytyällä, Taivassalossa, Tarvasjoella, Uudessakaupungissa ja Vehmaalla. Tuloveroprosentit niissä ovat ainakin 20,00 ja liikkumavara on huono. Kaikkein heikon liikkumavara on arviointimenettelyssä olevalla Tarvasjoella, jonka tuloveroprosentti on maakunnan korkein 21,00. Kunnalla ei käytännössä ole liikkumavaraa jäljellä.

Taseen kertynyttä alijäämää oli kuudella kunnalla: Auralla -105 €/asukas, Paimiolla -632 €/asukas, Sauvolla -184 €/asukas, Taivassalolla -652 €/asukas, Tarvasjoella -631 €/asukas ja Uudellakaupungilla -234 €/asukas. Alijäämäkuntien osalta taloudellinen liikkumavara on erittäin heikko ja niistä tilanne on Paimiolla, Taivassalolla ja Tarvasjoella huonoin. Kertynyt ylijäämä ylitti maan keskiarvon 1 310 € asukasta kohti Marttilassa 1 804 €/asukas, Naantalissa 2 067 €/asukas, Ruskossa 1 735 €/asukas, Salossa 1 550 €/asukas ja Somerolla 2 036 €/asukas. Muista kunnista matalimmat kertyneet ylijäämät olivat Loimaalla 125 €/asukas ja Vehmaalla 190 €/asukas. Näin matala ylijäämä ei käytännössä tuo niiden talouteen juurikaan liikkumavaraa.

Suhteellinen velkaantuneisuus ylitti 50 % Aurassa, Kaarinassa, Kemiönsaaressa, Maskussa, Naantalissa, Paimiossa ja Tarvasjoella. Näiden kuntien liikkumavara velkaantumisen suhteen on huono, mutta erityisen huono tilanne on Aurassa 68,5 %, Maskussa 66,0 %, Paimiossa 73,8 % ja Tarvasjoella 92,5 %. Suhteellinen velkaantuneisuus oli niissä yli 60 %. Tarvasjoen tunnusluku on maan heikoin. Myös Liedon ja Paraisten suhteellinen velkaantuneisuus oli hyvin lähellä kriittistä 50 % rajaa, joten niidenkin liikkumavara on velanoton vuoksi kaventunut. Maakunnan kuntien joukosta Pyhärannalla ja Somerolla on suurin liikkumavara suhteellisen velkaantuneisuuden ollessa noin 16 %:n tasolla.

Varsinais-Suomen kunnista Koskella ja Somerossa valtionosuudet muodostavat tuloista erittäin suuren osan, yli 40 %, näiden kuntien tulopohjassa on suuri valtionosuusriski. Kemijoen, Kustavin, Loimaan, Marttilan, Oripään, Pöytyän ja Tarvasjoen valtionosuudet ovat yli 35 % kunnan tulopohjasta. Myös Laitilan, Mynämäen, Nousiaisen, Sauvon, Taivassalon ja Vehmaan valtionosuudet ovat osuudeltaan yli 30 %. Kahdessa kunnassa osuus oli alle 15 %: Naantalilla 13,4 % ja Raisiolla 14,9 %. Näillä kunnilla verotulopohja on hyvin vahva eikä niillä juuri ole valtionosuusriskiä.

Maakunnan kunnista ovat saaneet harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuosina 2007 – 2011 Tarvasjoki neljä kertaa, Paimio kaksi kertaa sekä Aura, Laitila, Sauvo, Uusikaupunki ja Vehmaa kerran.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 63 a §:n mukaisessa erityisen vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien arviointimenettelyssä on ollut Tarvasjoki.

Kuntatalouden painelaskelma

Kuntatalouden painelaskelman mukaan kuntien taloudellinen kehitys näyttää tulevaisuudessa eriytyvän. Varsinais-Suomen maakunnan kunnista esimerkiksi Kaarinan ja Raision taloudellinen kehitys olisi suhteessa maakunnan muihin kuntiin hyvä. Kaarina näyttäisi olevan kokonaistaloudellisesti tarkastellen jopa maan kymmenen vahvimman kunnan joukossa nyt ja tulevaisuudessa. Myös Mynämäki ja Taivassalo pieninä kuntina näyttäisivät selviävän, mutta niiden selviytymiskyky on vahvasti riippuvainen valtionosuusjärjestelmästä.

Salon, Uudenkaupungin, Sauvon ja Tarvasjoen veroprosentteihin kohdistuu merkittäviä veronkorotuspaineita. Salo selvinnee tilanteesta sopeuttamalla raskaan palvelurakenteensa.

Keskus- ja kehyskuntavertailu

Turun veronkorotuspaineet ovat kuntatalouden painelaskelman perusteella suuremmat kuin kehyskunnissa. Veroprosentti on vaarassa menettää kilpailukykyä.

Turun konserninelka on suuri koko maassa ja suhteessa kehyskuntiin. Koko kaupungin tase voi hieman vahvistua. Kehyskunnat keskimäärin vahvistavat tasetaan suhteessa Turkuun.

Turun nettomenot asukasta kohden ovat korkeimmat jopa keskuskaupunkien vertailussa ja ne ylittävät huomattavasti kehyskuntien nettomenot. Turun verotettava tulo asukasta kohden on hyvä. Verotettavat tulot asukasta kohden pysyy samassa tasossa kehyskuntien kanssa.

Turun ja joidenkin sen kehyskuntien valtionosuuden määrä ovat samantasoisia. Turun valtionosuudet ovat keskuskaupunkivertailussa korkeat.

Turku on jo nyt ja tulevaisuudessa hieman kehyskuntia taloudellisesti riippuvaisempi valtionosuusjärjestelmästä

2.2 Alueellinen tarkastelu

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Maakunnan aluerakenteen ytimen muodostaa Turun kaupunkiseutu, jonka asutus-rakenne on sormimaisesti, olemassa olevien liikenneväylien mukaisesti levittäytynyt ympäröivään maakuntaan. Varsinais-Suomen maaseutu on yksi Suomen tiheimmin asutuista ja sen asutushistoria on suomalaisittain pitkä. Tämän seurauksena maakuntaan on syntynyt varsin tiheä maaseutua palveleva paikalliskeskusten ja kylien verkko, mikä heijastuu myös kuntarakenteessa. Oman erityispiirteensä Varsinais-Suomen aluerakenteeseen tuo laaja Turunmaan saaristo. Turun kaupunkiseudun vastapainona maakunnan reunaosissa on neljä, omaa talousaluettaan palvelevaa seutukuntakeskusta: Loimaa, Parainen, Salo ja Uusikaupunki. Varsinais-Suomen liiton aluerakennetarkasteluissa Uudenkaupungin katsotaan toimivan keskusparina Laitilan kanssa.

Varsinais-Suomen liiton aluerakennesuunnitelmien mukaan maakunnassa voidaan nähdä olevan kolme liikenneväyliin tukeutuvaa aluerakenteen kehittämiskäytävää. Näistä ensimmäinen suuntautuu valtatie 1 ja Helsinki-Turku radan suuntaisesti Saloon ja edelleen Pääkaupunkiseudulle. Tämä kehittämissuunnitelma jatkuu Turun kaupunkiseudun sisällä seudun pääkeskuksia Piikkiötä, Kaarinaa, Turku, Raisiota ja Naantalia yhdistävänä keskusakselinä. Toinen kehittämissuunnitelma suuntautuu valtatie 9 ja Turku - Toijala rataa seuraten Liedon ja Loimaan kautta Tampereelle. Kolmas kehittämissuunnitelma suuntautuu Uudenkaupungin ja Laitilan kautta länsirannikolle Satakuntaan valtatiehen 8 tukeutuen. Näiden pääväylien lisäksi valtatie 10 yhdistää Turun Liedon ja Forssan kautta Hämeenlinnan suuntaan. Varsinais-Suomen liikenneverkon Turku -keskeisyyden takia Turun kaupunkiseudun saavutettavuus on hyvä maakuntaan, mutta poikittaisten yhteyksien puutteellisuudet vaikeuttavat kuntien välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta kaupunkiseudun ulkopuolella.

Valtakunnallisessa aluerakenteessa Varsinais-Suomella on erityinen merkitys sillanpääasemana Ruotsiin ja muualle Eurooppaan. Turun ja Naantalın satamista onkin vilkas matkustaja- ja autolauttaliikenne Tukholman seudun satamiin ja myös Ahvenanmaalle. Myös Uudessakaupungissa on meriliikennettä palveleva satama. Uuteenkaupunkiin johtaa Turusta myös tavarakuljetusten käytössä oleva rautatie. Turussa on maakunnan ainoa säännöllisen reittiliikenteen piirissä oleva lentoasema.

Tiheästä asutuksesta johtuen etäisyydet Varsinais-Suomen pääkeskuksiin eivät muodostu kovin pitkiksi. Poikkeuksena on Turunmaan saaristo, jossa yhteydet ovat osin losiliikenteen, osin yhteysalusten varassa. Osassa Turunmaan saaristoa ei ole suoraa lauttaliikenteenkään tukemia maantieyhteyksiä alueen pääkeskukseen Paraisille. Tämä koskee mm. entistä Iniön kuntaa, josta suora maantieyhteys Paraisille kulkee Turun kaupunkiseudun kautta. Matkaa Iniöstä Paraisille on maanteitse laskettuna 107 km. Tilanne on saman tapainen Kemiönsaaren osalta vaikkakin kuntaan on kiinteä maayhteys. Matkaa kunnan suurimmasta taajamasta Taalintehtaalta Paraisille on 95 km ja reitti kulkee Kaarinan kautta. Houtskarista matkaa Paraisille on lauttaliikenteen varassa toimivaa maan-

tieyhteyttä pitkin 74 km ja Korppoosta 56 km. Vakka-Suomen ainoasta saaristokunnasta Kustavista on matkaa Uuteenkaupunkiin 48 km ja Turkuun 67 km.

Manner-Suomen puolella nykyisten kuntakeskusten etäisyydet lähimpään maakunnan pääkeskukseen eivät missään tapauksessa nouse yli 35 km:n rajan. Salon seudulla Someron etäisyys Saloon on 35 km ja Kanta-Hämeen puolelle Forssaan 26 km. Marttilasta on matkaa Saloon 32 km ja Turkuun 42 km. Loimaan ympäristössä Koski T1 on 30 km:n ja Pöytyä 32 km:n etäisyydellä Loimaasta. Matkaa Saloon Koski T1:stä on 33 km ja Pöytyältä Turkuun 46 km. Sauvo sijaitsee 29 km:n etäisyydellä Salosta ja 38 km:n etäisyydellä Turusta. Maakunnan länsiosissa Mynämäki sijaitsee 32 km:n etäisyydellä Turusta ja 45 km:n etäisyydellä Uudestakaupungista mutta vain 28 km:n etäisyydellä Uudenkaupungin keskusparista Laitilasta. Vehmaalle Uudestakaupungista on matkaa 28 km ja Taivassaloon 33 km. Etäisyydet Turkuun ovat Vehmaalta 43 km ja Taivassalosta 51 km.

Salon ympärillä tapahtuneiden kuntaliitosten jälkeen yhdyskuntarakenteen hallinta-ongelmat keskittyvät Varsinais-Suomessa Turun kaupunkiseudulle. Olemassa olevasta kuntajaotuksesta johtuen Turun kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen ja maankäytön suunnitteluun liittyvät ongelmat ovat Helsingin seudun ohella Suomen haastavimpia. Turun fyysisesti yhteen kasvanut keskustaajama on levittäytynyt seitsemän kunnan alueelle: Turun lisäksi Kaarina, Lietoon, Maskuun, Naantaliin, Raisioon ja Ruskoon. Näistä Kaarina, Turku, Raisio ja Naantali muodostavat kaupunkiseudun keskusakselin, josta seudullisten tavoitteiden mukaisesti on tarkoitus kehittää tiiviin yhdyskuntarakenteen tukema, tehokkaaseen joukkoliikenteeseen perustuva n. 33 km:n pituinen taajama-auha, Mainittujen kuntien lisäksi myös Nousiaisten Nummen taajama samoin kuin Lemu ja Vahto liittyvät toiminnallisesti työ- ja asuntomarkkinoiden sekä asioinnin välityksellä kiinteästi Turun kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteeseen. Yhdyskuntarakenteen hallinnan erityispiirre mosaiikkimaisen kuntarakenteen ohella on Turun seudulla se, että taajamia ympäröivä läheinen maaseutu on jo historiallisesti suomalaisittain varsin tiiviisti asuttu. Siten taajamien läheisen lieverakentamisen ohjaaminen on tavanomaista haasteellisempaa. Tämän rakentamisen seurauksena Turku ympäröivällä, alle 40 km:n etäisyydellä olevalla haja-asutusalueella asuvan väestön määrä on viime vuosikymmeninä kasvanut 0,5 - 1,0 %:lla/vuosi.

Työssäkäynti

Varsinais-Suomen maakunta rakentuu neljästä työssäkäyntialueesta, joista Turun työssäkäyntialue on pinta-alaltaan ja väestömäärältään suurin. Turun kaupungin työssäkäyntialueeseen kuuluu kahdeksantoista (18) kuntaa ja se muodostaa peräti 4 900 km²:n suuruisen alueen. Aukkaita tuolla alueella on noin 345 000 eli kaksinkertainen määrä Turun nykyiseen asukaslukuun verrattuna.

Yli 40 prosentin työssäkäyntiraja täyttyy kuudessa kunnassa. Nämä kunnat ovat Kaarina (49,8 %), Raisio (47,8 %), Rusko (50,5 %), Masku (43,4 %), Naantali (38,9 % Turkuun ja Raisioon 9,8 %) ja Lieto (48,8 %).

Toisen työssäkäyntikehän muodostavat seitsemän kuntaa, joiden pendelöinti ylittää 20 prosenttia. Nämä kunnat ovat Aura (32,4 %), Nousiainen (28 %), Mynämäki (27,2 %), Paimio (26,1 %), Tarvasjoki (24,7 %), Parainen (23,5 %) ja Sauvo (21,8 %). Muiden neljän kunnan pendelöinti on alle 20 prosenttia.

Varsinais-Suomen muut työssäkäyntialueet ovat seutukeskusten ympärille rakentuneet Salon, Loimaan ja Uudenkaupungin työssäkäyntialueet. Salon työssäkäyntialue supistui vuonna 2009 toteutetun kymmenen kunnan kuntaliitoksen jälkeen kolmen kunnan alueeksi eli Salon, Someron ja Koski TL:n muodostamaksi työssäkäyntialueeksi ja siinäkin sekä Someron että Koski TL:n työssäkäyntiprosentit ovat alhaiset, lähellä 10 %:n rajaa. Asukasluvulla mitattuna 67 000 asukkaan Salon työssäkäyntialue on selkeästi maakunnan toiseksi suurin.

Loimaan työssäkäyntialueeseen kuuluu Oripään kunta, josta käy naapurikunnassa töissä 14,8 prosenttia. Se on työssäkäyntialueena maakunnan pienin muodostaen 18 330 asukkaan alueen.

Uudenkaupungin työssäkäyntialue muodostuu Laitilasta (9,6 %) ja Pyhärannasta (10,2 %). Työssäkäyntialueen väestöpohja on 26 509 asukasta. Pyhärannan kunta kuuluu kuitenkin tiiviimmin Rauman työssäkäyntialueeseen 41,1 prosentin pendelöinnin perusteella. Pyhärannan osalta työssäkäyntialue ylittää maakuntarajan. Pyhärannasta käydään työssä myös Laitilassa (9,8 %).

Omassa kunnassa työssäkävien osuus on maakunnan pienin Maskussa (25,7 %) ja suurin Turussa (76,7 %). Omassa kunnassa on vähän töissä Kaarinassa (29,5 %), Liedossa (28,9 %), Nousiaisissa (27,7 %) ja Pyhärannassa (27,5 %). Työpaikkaomavaraisempia ovat Turku (124,1 %), Laitila (106,4 %), Salo (104,5 %), Loimaa (99,5 %) ja Uusikaupunki (96,3 %). Alle 60 prosentin työpaikkaomavaraisuus on Nousiaisella (49,8), Pyhärannalla (56,4), Ruskolla (57,3), Sauvolla (58,7) ja Tarvasjoella (58).

Asiointi

Varsinais-Suomen kunnat kuuluvat markkina-alueetutkimuksen neljään päämarkkina-alueeseen (Turku, Forssa-Loimaa-Huittinen, Salo ja Rauma-Eura) ja neljään paikallis-markkina-alueeseen (Turku, Loimaa Salo, Rauma).

Pyhäranta kuuluu Rauman paikallismarkkina-alueeseen ja Rauma-Eura päämarkkina-alueeseen. Somero ja Koski TL kuuluvat Salon paikallis- ja päämarkkina-alueeseen. Oripää kuuluu Loimaan paikallismarkkina-alueeseen ja muut kunnat kuuluvat Turun paikallismarkkina-alueeseen.

Vuoden 2011 erikoiskaupan asiointitietojen mukaan Turku, Raisio, Uusikaupunki, Salo, Loimaa, Laitila ja Somero ovat kuntia, joissa oma kunta on yleisin erikoiskaupan asiointikunta. Näistä sellaisia kuntia, joissa erikoiskaupan asiointia yli 50 % suuntautuu omaan kuntaan ovat Salo (80 %), Turku (72 %), Loimaa (59 %), Uusikaupunki (58 %) ja Raisio (55 %). Salon itsensä lisäksi sen erikoiskaupan asiointialueeseen kuuluvat Koski TL (32 % kunnan erikoiskauppa-asiointia suuntautuu Saloon) ja Somero (17 %). Oman kunnan lisäksi Somerolta suuntaudutaan myös Forssaan (13 %). Loimaan asiointialueeseen kuuluu oman kunnan lisäksi Oripää (25 %). Loimaan jälkeen toiseksi yleisin erikoiskau-

pan asiointisuunta Oripäällä on Raisio (18 %). Uudenkaupungin asiointialueeseen kuuluu vain oma kunta. Muut Varsinais-Suomen kunnat jakautuvat erikoiskaupan asiointissa Turun ja Raision kesken siten, että Raisioon kuuluvat Nousiainen (62 %), Taivassalo (48 %), Masku (43 %), Rusko (38 %), Vehmaa (38 %), Naantali (37 %), Kustavi (30 %) ja Mynämäki (28 %). Näiden lisäksi myös Marttilasta asioidaan Raisiossa (24 %) hieman enemmän kuin Turussa (22 %). Tältä osin kyseessä voi olla pienen kunnan pieneen otosjoukkoon (16) liittyvä satunnaisvirhe. Se on kuitenkin osoitus myös siitä, että Raision asema erikoistavarakaupan keskuksena on vahva ja tuntuva koko Turun seudulla ja maakunnassa laajemminkin. Laitilassa asioidaan yleisimmin omassa kunnassa mutta toissijaisina asiointisuuntina ovat tasavahvasti Rauma (12 %) ja Turku (11 %)

2.3 Uusien kuntien määrittäminen

- Esityksen mukainen uuden kunnan raja
- Jaettava tai vaihtoehtoisesti suuntautuva kunta
- Jaettava kunnan osa, esimerkiksi kylä

Kartan ja aluejaon lähde: Karttakeskus Oy

Työryhmä esittää, että Varsinais-Suomeen asetettaisiin viisi erityistä kuntajakoselvitystä seuraavien uusien kuntien muodostamiseksi:

- Turku, Kaarina, Raisio, Naantali, Lieto, Tarvasjoki, Aura, Rusko, Masku, Nousiainen sekä Mynämäki sekä mahdollisesti Sauvo, Paimio, Marttila
- Salo sekä mahdollisesti Sauvo, Paimio, Marttila, Koski Tl ja Somero,
- Loimaa, Oripää ja Pöytyä sekä mahdollisesti Koski Tl,
- Uusikaupunki, Laitila, Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa sekä mahdollisesti Pyhärannan eteläisistä osista,
- Parainen ja Kemiönsaari.

Lisäksi Pyhärannan kunta ehdotetaan kokonaan tai osaksi kuuluvaksi Rauman ja Eurajoen aluetta koskevaan erityiseen kuntajakoselvitykseen.

Somerolla, Koski Tl:llä, Marttilalla, Paimiolla ja Sauvolla olisi mahdollisuus valita, olisivatko ne osa Salon tai Loimaan erityistä kuntajakoselvitystä. Somero voisi valita Salon tai Forssan seudun. Marttila, Paimio ja Sauvo uuden Turun tai Salon sekä Koski Tl Salon tai Loimaan. Sauvon ja Paimion valintamahdollisuudet ovat kuitenkin kytköksissä toisiinsa.

Lisäksi esitetään, että Ypäjän osalta ns. asemaseudulla olisi mahdollisuus valita, kuuluisiko se Loimaan seudun kuntajakoselvitykseen ja Pyhärannan eteläisillä osilla Uudenkaupungin suunta.

Toissijaisesti esitetään, että Uusikaupunki ja Laitila muodostaisivat yhdessä Rauman, Eurajoen, Euran ja Pyhärannan kanssa erityisen kuntajakoselvitysalueen. Tällöin Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa olisivat osa Turun seudun kuntajakoselvitystä.

Varsinais-Suomen maakuntaa leimaa, että Turun ja sen ympäryskuntien muodostama alue hallitsee maakuntaa ja sen kehitystä. Turun työssäkäyntialue on erittäin laaja. Keskeisinä kysymyksinä kuntarakennetarkoituksissa on, miten turvataan Turun seudun asema valtakunnallisessa kilpailussa ja kuinka suureksi uusi Turku voi kasvaa. Varsinais-Suomen tasapainoisen aluerakenteen kannalta on lisäksi tärkeää, että maakunnassa olisi Turun, Paraisten ja Salon ohella elinvoimaiset kunnat myös länsi- ja pohjoisosissa.

Maakunnan kuntien kuntaliitostarve ja perusteet ovat erilaisia. Turun ja sen ympäryskuntien kuntaliitospereusteissa painottuvat yhdyskuntarakenteelliset perusteet. Turun seudulla yhteistoiminta on ollut heikkoa eikä yhteistoiminnalla ole saavutettu riittäviä tuloksia. Turun ja sen ympäryskuntien talous on eriytyneessä ja Turun kaupungin taloudellinen kilpailukyky heikkenee tulevaisuudessa naapurikuntiin nähden. Maakunnan muilla alueilla painottuvat väestö- ja taloudelliset perusteet. Väestö- ja talouskehitystä kuvaavien muuttujien perusteella maakunnan alueiden kehitys tulee eriytymään. Turun ja sen naapurikuntien väestö kasvaa nopeasti ja huoltosuhde pysyy hyvänä. Maakunnan länsi-, pohjois- ja itäosissa väestökehitys on heikkoa ja asettaa kuntataloudet haastavaan tilanteeseen.

Ehdotettu kuntarakenne luo pohjan sosiaali- ja terveydenhuollon integroidulle palveluiden järjestämiselle. Kuntarakenne ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteet sovitetaan yhteen erikseen valmisteltavassa palvelurakenneselvityksessä.

Turku, Raisio, Kaarina, Naantali, Masku, Rusko, Lieto, Aura, Nousiainen, Mynämäki, Tarvasjoki sekä mahdollisesti Marttila, Paimio, Sauvo muodostavat selvitysalueen (yht. 312 166-317 205 as.)

Uuden kunnan alueen muotoutumisen osalta on yhdyskuntarakenneperusteilla välttämätöntä, että uudessa kunnassa ovat mukana Turku, Raisio, Kaarina, Naantali, Rusko ja Lieto. Nämä kunnat muodostavat yhdyskuntarakenteen perusteella kokonaisuuden. Alue muodostaa vahvan työssäkäynti- ja asiointialueen ytimen. Alueen kasvu edellyttää alueen yhtenäistä yhdyskuntasuunnittelua. Taloudellisesti alueen kuntien erot ovat kasvamassa eikä tätä kehitystä voida pitää hyväksyttävänä alueen muodostaessa myös asukkaiden näkökulmasta yhden kokonaisuuden. Näiden kuntien muodostama yhteinen talous ja tulonmuodostus poistaisi keskeisesti alueen kuntien välisen haitallisen kilpailun.

Mynämäki ja Nousiainen muodostavat Maskun kanssa kokonaisuuden ja kunnat suuntautuvat työssäkäynniltään ja asiointiltaan vahvasti em. kuuden kunnan alueelle. Lisäksi ne liittyvät myös yhdyskuntarakenteensa perusteella osittain tiiviistikin ehdotettuun alueeseen. Isommalla kunnalla olisi paremmat edellytykset vastata kaikista peruspalveluista myös laajasti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä.

Tarvasjoen taloudellinen tilanne on erityisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa olevien kuntien arviointimenettelyn perusteella erittäin heikko eikä se selviä ikärakenteensa heikentymisenkään perusteella tulevaisuudessa taloudellisesti. Tarvasjoki suuntautuu työssäkäynnin perusteella vahvasti Turun kokonaisuuteen.

Auran väestö kasvaa kolmanneksi eniten maakunnassa eli 24,7 prosenttia vuosina 2010–2030. Kunnan väestömäärä jää kuitenkin pieneksi alle 5 000 asukkaan kunnaksi. Kunnan taloudellinen liikkumavara vastata tulevaisuuden kasvuun on tilinpäätöstietojen perusteella huono (veroprosentti, alijäämä, suhteellinen velkaantuneisuus) ja kunnan suuntautuu työssäkäynnissään voimakkaasti Turkuun 32,4 prosentin työssäkäyntiosuudella. Alueen kehittäminen on kytkettävä uuden Turun kokonaisuuteen.

Paimio ja Sauvo eivät yhdyskuntarakenteen näkökulmasta kuulu välttämättä uuden Turun alueeseen mutta niiden kyky selvitä tulevaisuudessa palveluistaan on eri tavoin heikentynyt. Paimion taloudellinen liikkumavara on tilinpäätöstietojen mukaan heikentynyt (alijäämä, suhteellinen velkaantuneisuus). Omassa kunnassa työssäkäyntien määrä on pieni ja pendelöinniltään kunnasta suuntaudutaan selvemmin Turkuun (26,1 %) kuin Saloon (9,5 %). Sauvon väestömäärä kasvaa tulevaisuudessa maakunnan toiseksi eniten. Alle 1-vuotiaiden lasten määrä jää kuitenkin ennusteiden mukaan pieneksi. Sauvon taloudellinen liikkumavara on tilinpäätöstietojen perusteella heikentynyt (alijäämä) ja painelaskelman perusteella kunnan taloudellinen kehitys on erittäin huolestuttava. Sauvon valintamahdollisuus kuntaliitossuunnasta on kytkeytynyt Paimion suuntautumiseen, koska alueet muodostavat työssäkäynnin ja tieyhteyksien perusteella toisiinsa kytkeytyneen alueen.

Marttilan kunnan väestömäärä on pieni ja tulevaisuuden osalta varsinkin alhainen alle 1-vuotiaiden määrä vaikeuttaa sen edellytyksiä järjestää edes perusopetusta. Kunnan verotulojen osuus on pieni ja kunnan talous on suhteellisen riippuvainen valtionosuusjärjestelmästä.

Vuonna 2030 uudessa kunnassa oli asukkaita väestöennusteen mukaan noin 330 000–350 000 asukasta riippuen siitä, suuntautuvatko Paimio, Sauvo ja Marttila Turkuun. Väestönkasvu olisi alueella kaikissa vaihtoehtoissa runsas 9 prosenttia.

Uusi kunta olisi väestörakenteeltaan erittäin elinvoimainen. Vuonna 2030 kunnanhuoltosuhteet olisi kaikissa vaihtoehdoissa 67 eli alle maan nykyisten kuntien keskiarvon. Kunnan väestökehitys olisi muillakin muuttujilla (alle 1-vuotiaat, 75-vuotiaiden määrä) tarkasteltuna vahva. Yli 75-vuotiaiden määrä olisi kuntaliitoksen laajuudesta riippuen alle 10 prosenttia ja alle 1-vuotiaita lapsia olisi yli 3 000. Uusi kunta pystyisi hallitusti vastaamaan väestön ikääntymisestä aiheutuviin haasteisiin.

Uuden kunnan pinta-ala olisi kuntaliitoksen laajuudesta riippuen 2 188- 2 878 km².

Uusi kunta olisi riittävän suuri pystyäkseen vastaamaan itsenäisesti peruspalveluista. Suurempi asukasmäärä, edullinen ikärakenne ja vahva talous turvaisivat palvelujen järjestämisedellytykset myös tulevaisuudessa. Koska alueen palveluiden järjestämistavat sekä kuntien asukasta kohden lasketut palvelujen nettomenot ovat erilaisia, alueen kuntaliitoksen valmistelu olisi kuitenkin haasteellista.

Alueen tarve yhteistoimintarakenteille vähenisi kuntarakennemuutoksen jälkeen. Tämä selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi hallintoa ja vahvistaisi paikallista demokratiaa. Uuden kunnan suuren kuntamäärän, alueen laajan pinta-alan sekä suuren ja kasvavan väestömäärän huomioon ottaen liitoksen yhteydessä tulisi ottaa käyttöön uusia vaikuttamisen ja osallistumisen muotoja, joilla varmistettaisiin kuntalaisten vaikuttamismahdollisuudet uudessa kunnassa. Uusien vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien mahdollistaminen ja pohdinta tulee tehdä kuntalain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Uuden kunnan perustamisella vastattaisiin tehokkaasti yhdyskuntarakenteiden hajautumiskehitykseen.

Uudesta kunnasta muodostuisi selkeä maakunnan yhdyskuntarakenteellinen kokonaisuus, jolla on vahvuus toimia ja entisestään kehittyä maakunnan elinvoiman veturina. Uusi kunta kokoaisi alueen elinkeinopoliittikan näkökulmasta ja muodostaisi vahvan elinkeinopoliittisen toimijan. Kunnalla olisi vahvat edellytykset huolehtia elinkeinojen kehittämisestä ja se pystyisi huolehtimaan kasvupoliitiikasta alueellaan. Sillä olisi vahva kilpailukyky kaupunkiseutujen välisessä kilpailussa.

Vaikka alue on pinta-alaltaan suuri ja palveluiden järjestämisen kannalta haasteellinen, uusi kunta on taloudeltaan vahvalla pohjalla. Uusi kunta olisi sekä verotulokertymältään vahva kunta, että sen riippuvuus valtionosuustuotoista ei olisi nykyistä suurempi. Yhteenlaskettuna kuntien verotulot olisivat lähellä koko maan tasoa, joka oli 3 416 €/asukas vuonna 2010. Uuden kunnan verotulot olisivat 3 379 €/asukas. Kaarinaa, Naantalia ja Turku lukuun ottamatta muissa kuntaliitoskunnissa verotulot olivat tämän tason alapuolella. Muutos vahvistaisi alueen kuntien taloudellista itsenäisyyttä.

Uusi kunta täyttäisi perusopetuksen järjestämisen edellyttämän 50 syntyneen kriteerin. Uusi kunta myös parantaisi edellytyksiä lukiokoulutuksen tarjonnan kokonaisuvaltaiseen suunnitteluun ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen sekä mahdollistaisi tehokkaamman opetuksellisen yhteistyön.

Uusi kunta täyttäisi laissa säädetyt ammatillisen koulutuksen järjestämisedellytykset. Uuden kunnan muodostavista kunnista Raisio, Naantali, Masku ja Rusko ovat jäsenkuntina Raision seudun koulutuskuntayhtymässä, Kaarina Peimarin koulutuskuntayhtymässä ja Lieto Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymässä. Turun kaupunki on mukana osakkaana yksityisessä ammatillisen koulutuksen järjestäjäorganisaatiossa. Opetus- ja

kulttuuriministeriö on suosittanut, että ammatillisen koulutuksen kokoamista jatketaan alueella kaikki nuorten ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen palvelut kattavien järjestäjäorganisaatioiden muodostamiseksi.

Uusi kunta olisi kaksikielinen kunta ruotsinkielisten asukasmäärän ollessa noin 11 000 asukasta. Ruotsinkielisten osuus jäisi kuitenkin pieneksi (enimmillään 3,7 %). Ruotsinkielisten palveluiden osalta muutos parantaa kehyskuntien ruotsinkielisten asukkaiden palveluja. Ruotsinkielisten määrä Turun ympäristökunnissa on ollut kuitenkin vähäinen. Ruotsinkielisten asutus on keskittynyt Paraisten kaupungin alueelle.

Uuden Turun kuntaliitoksen toteuttaminen on haasteellinen suuren kuntamäärän, erilaisten hallintokulttuurien ja palveluiden järjestämistapojen. Kuntamäärältään näin suuren kuntaliitoksen toteuttaminen voi olla haasteellista toteuttaa vuoden 2015 alusta lukien.

Salo sekä mahdollisesti Koski Tl, Marttila, Paimio Sauvo ja Somero muodostavat selvitysalueen (yht. 55 235-82 442 as.)

Salo on kooltaan jo laaja eikä Salon näkökulmasta olisi tarvetta laajentaa kuntaa. Kuntaan suuntautuu asioinnin ja työssäkäynnin perusteella kuitenkin kuntia, joilla ei ole taloutensa tai väestökehityksensä perusteella mahdollisuuksia selviytyä tulevaisuudessa. Koski Tl, Marttila ja Sauvo eivät selviydy tulevaisuudessa väestökehityksensä (syntyvyys, 75-vuotiaiden määrä) perusteella. Koska näistä kunnista suuntaudutaan kuitenkin kahtaalle, nämä kunnat voisivat valita liitossuuntansa. Koski Tl:lle vaihtoehdot ovat Loimaa ja Salo sekä Marttilalle, Paimiolla ja Sauvolle Turku tai Salo. Koska Sauvo ja Paimio muodostavat työssäkäynnin perusteella kokonaisuuden näiden kuntien suuntautuminen on kytköksissä toisiinsa.

Someron huoltosuhdekehitys ja erityisesti 75-vuotiaiden osuus puoltavat kuntarakenteen muuttamista peruspalvelujen turvaamiseksi. Someron taloudellinen tilanne on suhteellisen hyvä, mutta kunta on muita maakunnan kuntia riippuvaisempi valtionosuustoiloista. Somero suuntautuu kahtaalle ja sillä olisi mahdollisuus valita Salo tai Forssa. Someron osalta kuitenkin luontaisempana suuntautumisena on pidettävä Saloa.

Vuonna 2030 uudessa kunnassa olisi asukkaita noin 62 000–89 000 asukasta riippuen siitä, valitsevatko Koski Tl, Marttila, Somero, Sauvo ja Paimio liitossuunnakseen Salon. Laajimmassa vaihtoehdossa kunnassa olisi vuoden 2010 väestötietojen perusteella yli 75-vuotiaita 9,6 prosenttia. Vuonna 2030 yli 75-vuotiaita olisi 16,4 prosenttia. Kunnassa olisi väestöennusteen mukaan alle 1-vuotiaita vähintään 580 ja laajimmassa vaihtoehdossa 800 lasta.

Uuden kunnan pinta-ala olisi kuntaliitoksen laajuudesta riippuen 2 062- 3 642 km². Salon keskusta on Someron taajamakeskuksesta matkaa 37 km, Koski Tl:stä 36 km ja Sauvosta 40 km.

Uuden kunnan tulevaisuuden taloudelliset haasteet ovat kovia. Salon palvelurakenteessa on kuitenkin sopeuttamisvaraa eikä aiemman kuntaliitoksenkaan sopeuttamisvaraa ole käytetty vielä täysimääräisesti hyväksi. Kunnan taloudellinen kehitys on viime kädessä pitkälti riippuvainen yhteisöverotuotosta.

Uusi kunta täyttäisi perusopetuksen järjestämisen edellyttämän 50 syntyneen kriteerin. Uusi kunta myös parantaisi edellytyksiä lukiokoulutuksen tarjonnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen sekä mahdollistaisi tehokkaamman opetuksellisen yhteistyön.

Uusi kunta ei itsenäisenä kuntana täyttäisi laissa säädettyjä ammatillisen koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Alueella toimii laajapohjaisempi ja vahvempi koulutuksen järjestäjäorganisaatio. Uuden kunnan muodostavista kunnista Koski TL, Paimio, Salo, Sauvo ja Somero ovat jäsenkuntina Salon seudun koulutuskuntayhtymässä, jossa niiden lisäksi on myös Kemiönsaaren kunta. Opetus- ja kulttuuriministeriö on suosittanut, että ammatillisen koulutuksen kokoamista jatketaan alueella kaikki nuorten ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen palvelut kattavien järjestäjäorganisaatioiden muodostamiseksi.

Kuntaliitoskuntien osalta niiden tarve yhteistoimintarakenteille vähenisi kuntarakennemuutoksen jälkeen. Tämä selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi hallintoa ja vahvistaisi paikallista demokratiaa.

Uusi kunta olisi vahva alueellinen sekä koko maan näkökulmasta elinkeinopoliittinen toimija. Sillä olisi hyvä kilpailukyky. Kunnalla olisi vahvat edellytykset huolehtia elinkeinon kehittamisestä.

Parainen ja Kemiönsaari muodostavat selvitysalueen (yht. 22 692 as.)

Uusi kunta muodostuisi kahdesta saaristokunnasta eli Paraisesta ja Kemiönsaaresta. Vaikka Parainen kuuluu Turun työssäkäyntialueeseen ja molemmat sen asiointialueeseen, uuden kunnan on katsottu muodostavan alueellisten eritystekijöiden sekä kielellisten oikeuksien perusteella oman kokonaisuutensa.

Kemiönsaaren väestökehityksen (väestön vähentyminen, syntyvyys, 75-vuotiaat, huoltosuhde) perusteella kunnalla ei ole mahdollisuutta vastata tulevaisuudessa peruspalveluista. Kunnan taloudellinen liikkumavara on myös tilinpäätöstietojen lainakannan sekä valtionosuusriippuvaisuuden perusteella huono. Väestö- ja talouskehityksen perusteella itsenäistä kunta ei voida perustella saaristo-olojen perusteella. Myös Parainen on saaristokunta ja tältä osin palveluhaasteet ovat samanlaisia.

Uusi kunta muodostaisi toiminnallisen kokonaisuuden ja väestökehityksen ja huoltosuhteen perusteella kunta kykenisi turvaamaan paremmin peruspalvelut kuin Kemiönsaari. Vuonna 2030 uuden kunnan huoltosuhde olisi 86,9. Kunnassa olisi alle 1-vuotiaita noin 200 ja yli 75-vuotiaiden määrä 10,6 prosenttia.

Vuonna 2030 kunnan väestömäärä olisi ennusteen mukaan 23 837 asukasta. Kunnan väestökasvu olisi vuoteen 2010 verrattuna 5 prosenttia. Yli 75-vuotiaiden osuus olisi suurempi kuin maan keskiarvo eli 14,4 prosenttia. Alle 1-vuotiaita olisi tulevaisuudessa noin 180.

Uuden kunnan pinta-ala olisi 1 587 km².

Kuntatalouden osalta uusi kunta olisi paremmassa tilassa kuin Kemiönsaari omana kuntanaan. Kunta olisi vähemmän riippuvainen valtionosuustuloista kuin erillinen Kemiönsaari. Yhteenlaskettuna kuntien verotulot jäisivät hieman alle koko maan tason, joka

oli 3 416 €/asukas vuonna 2010. Uuden kunnan verotulot olisivat 3 341 €/asukas. Kemiönsaari oli selvästi tämän tason alapuolella. Muutos vahvistaisi alueen kuntien elinvoimaa ja taloudellista itsenäisyyttä.

Uusi kunta täyttäisi perusopetuksen järjestämisen edellyttämän 50 syntyneen kriteerin. Uusi kunta myös parantaisi edellytyksiä lukiokoulutuksen tarjonnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen sekä mahdollistaisi tehokkaamman opetuksellisen yhteistyön.

Uusi kunta ei itsenäisenä kuntana täyttäisi laissa säädettyjä ammatillisen koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Alueella toimii laajapohjainen koulutusorganisaatio. Uuden kunnan muodostavista kunnista Kemiönsaari on jäsenkuntana Salon seudun koulutus-kuntayhtymässä, jossa sen lisäksi on viisi kuntaa.

Alueen rajaamista puoltavat alueelliset erityispiirteet eli saaristoisuus sekä kielellisten perusoikeuksien toteuttamista koskevat perusteet. Paikallisidentiteetiltään kuntien voidaan katsoa muodostavan myös selkeän kokonaisuuden.

Uudesta kunnasta muodostuu vahvempi kaksikielinen saaristokunta, jonka enemmistökielenä on ruotsi. Tältä osin alueen kielisuhteet eivät muutu ja ruotsin kielen asema virkakielenäkin säilyy.

Uusikaupunki, Laitila, Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa sekä mahdollisesti Pyhärannan kunnan eteläosat muodostavat selvitysalueen (29 225 as.)

Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa eivät pysty väestökehityksensä (syntyvyys, 75-vuotiaat, mediaani-ikä) perusteella vastaamaan peruspalveluista tulevaisuudessa. Kustavi ja Taivassalo kuuluvat kaikkien väestökehitystä ja huoltosuhdetta koskevien tietojen perusteella maan heikoimpaan viidennekseen. Kuntien taloudellinen liikkumavara on jo nyt heikentynyt (veroprosentti, alijäämän osalta Taivassalo). Niillä ei ole heikon huoltosuhteen perusteella tulevaisuudessa taloudellista liikkumavaraa.

Vaikka Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa kuuluvat Turun työssäkäyntialueeseen, näitä kuntia ei ensijaisesti esitetä liitettäväksi Turun seudun uuteen kuntaan. Tätä aluetta koskeva kuntaliitos on jo esitetyn alueen osalta haasteellinen toteuttaa. Alueen kehittämisen, etäisyyksien ja yhteistoiminnankin perusteella Uudenkaupungin ja Laitilan muodostama kunta voisi tarjota näille kunnille paremmat kehittymismahdollisuudet. Jos nämä kunnat eivät olisi osa uutta kuntaa, uuden kunnan alue ja elinvoimaisuus jäisi lisäksi liian pieneksi.

Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa suuntautuvat yhteistoiminnassaan Uuteenkaupunkiin, mutta työssäkäynniltään Turkuun. Uusikaupunki ja Laitila suuntautuvat asioinniltaan Turkuun mutta muutoin alue muodostaa erillisen alueen.

Laitilan kunnan väestökehitys on muilla mittareilla hyvä paitsi, että kunnan asukasmäärä laskee hienoisesti vuoteen 2030 mennessä. Talouden painelaskelman perusteella kunnan taloudellinen tilanne heikkenee mutta muutos ei ole merkittävä. Uuden kunnan elinvoiman vahvistamisen perusteella on kuitenkin välttämätöntä, että Laitila on osa uutta kuntaa. Varsinkin sen työpaikkaomavaraisuuden perusteella alueen kantokyky vahvistuu ja uusi kunta voisi paremmin vastata elinkeinotoiminnan kehittämisestä kunnassa. Työssäkäynnin osalta kunta suuntautuu myös selvemmin esitettyyn kuntaan.

Uuteenkaupunkiin pendelöidään muista kunnista vain vähäisessä määrin, mutta Uusikaupunki muodostaa työssäkäyntialueen. Uusikaupunki muodostaa oman erikoiskaupan asiointialueensa. Uudenkaupungin väestökehitys (75-vuotiaiden määrä ja huoltosuhte) ja nykyinen kuntatalouden tilanne (veroprosentti, alijäämä) on heikentynyt. Väestökehitys asettaa kunnan talouteen suuria paineita tulevaisuudessa.

Pyhärannan kunta suuntautuu pohjoisosistaan sekä yhdyskuntarakenteeltaan että työssäkäynniltään Raumaan. Alueen eteläosista pendelöidään kuitenkin myös Uuteenkaupunkiin ja tältä osin olisi perusteltua liittää osia myös Uuteenkaupunkiin. Yhdyskuntarakenteiden perusteella Pyhäranta on osa Rauman seutua. Lisäksi kunnalla ei väestömittarien eikä talouskehitysnäkymien perusteella mahdollisuutta vastata peruspalvelujen järjestämisestä tulevaisuudessa. Tämän perusteella Pyhärannan eteläosilla olisi mahdollisuus valita myös suunnakseen esitetty uusi kunta.

Viiden kunnan kokonaisuus muodostaisi väestökehitykseltään sekä –rakenteeltaan vahvemman kokonaisuuden kuin kunnat pääsääntöisesti erikseen. Vuonna 2030 uuden kunnan huoltosuhte olisi ilman Pyhärannan osia 96,1. Huoltosuhteen osalta olisi perusteltua, että Laitila olisi osa uutta kuntaa. Vuonna 2030 uudessa kunnassa olisi noin 28 000 asukasta. Kunnan väestökehitys olisi laskeva ja kunnan asukasmäärä vähentyisi 2,9 prosenttia.

Uuden kunnan pinta-ala olisi ilman Pyhärannan osia 1 599 km². Uudenkaupungin keskusta on Laitilan taajamakeskuksesta matkaa 19 km ja Kustavista 48 km.

Uuden kunnan talouskehitys on haasteellisempi kuin naapurikuntien heikomman huoltosuhteen ja taloudellisen lähtötilanteen vuoksi. Yhteenlaskettuna kuntien verotulot alittaisivat hieman koko maan tason, joka oli 3 416 €/asukas vuonna 2010. Uuden kunnan verotulot olisivat 3 130 €/asukas. Kustavia ja Uusikaupunkia lukuun ottamatta muissa kuntaliitoskunnissa verotulot olivat selvästi tämän tason alapuolella. Muutos vahvistaisi alueen kuntien taloudellista itsenäisyyttä.

Uusi kunta täyttäisi perusopetuksen järjestämisen edellyttämän 50 syntyneen kriteerin. Uusi kunta myös parantaisi edellytyksiä lukiokoulutuksen tarjonnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen sekä mahdollistaisi tehokkaamman opetuksellisen yhteistyön.

Uusi kunta ei itsenäisenä kuntana täyttäisi laissa säädettyjä ammatillisen koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Alueella toimii laajapohjainen koulutuksen järjestäjäorganisaatio. Kunnista Uusikaupunki on jäsenkuntana Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymässä, johon sen lisäksi kuuluu yhdeksän muuta kuntaa. Laitilan kunta on osakeyhtiöpohjaisen ammatillisen koulutuksen järjestäjän omistajakunta.

Alueen tarve yhteistoimintarakenteille vähenisi kuntarakennemuutoksen jälkeen. Tämä selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi hallintoa ja vahvistaisi paikallista demokratiaa.

Uusi kunta vahvistaa alueen elinvoimaa ja uudella kunnalla olisi nykyistä vahvemmat mahdollisuudet vastata elinkeinoitoimen kehittämisestä.

Kuntaliitoksen toteuttaminen edellyttää väestökehityksen ja taloudellisen tilanteen vuoksi tehostavan kuntaliitoksen tekemistä.

Loimaa, Oripää ja Pöytyä sekä mahdollisesti Koski Tl ja Ypäjän asemaseutu muodostavat selvitysalueen (yht. 26 824-29 260 as.)

Oripään kunnan verotulokertymä on huono ja kunta suuntautuu pendelöinnillään, yhdyskuntarakenteensa sekä yhteistoiminnan perusteella vahvasti Loimaaseen. Kunnan väestömäärä on pieni (2 027 asukasta) ja varsinkin alle 1-vuotiaiden määrä on vähäinen. Tämän perusteella kunnalla ei ole edellytyksiä vastata peruspalvelujen järjestämisestä tulevaisuudessa.

Pöytyän kunnan verotulokertymä on huono ja kunnan talous on riippuvainen valtionosuusjärjestelmästä. Kunnan väestökehitys on hyvä. Kunnasta pendelöivien osuus on suuri sekä omassa kunnassa työssäkäyvien määrä pienehkö. Kunnan asukkaiden työssäkäynti suuntautuu Turkuun mutta Turun näkökulmasta alueen liittäminen kuntaan muodostaisi Turun alueen liian suureksi, jotta se kykenisi vastaamaan Pöytyän alueen kehittämisestä. Kunnan liittäminen osaksi Loimaata vahvistaisi uuden kunnan elinvoimaa ja mahdollisuuksia vastata elinkeinotoiminnan kehittämisestä.

Ypäjän asemaseutu suuntautuu asioinniltaan selvemmin Loimaaseen kuin Forssaan. Tämän vuoksi kuntaliitos tähän uuteen kuntaan voisi olla perusteltu.

Uusi kunta muodostaisi toiminnallisen kokonaisuuden ja väestökehityksen ja huoltosuhteen perusteella uusi kunta kykenisi turvaamaan paremmin peruspalvelut kuin yksittäiset erilliset kunnat. Kunnan huoltosuhte olisi 89,1 vuonna 2030. Uuden kunnan asukasmäärä olisi vuonna 2030 noin 27 000- 30 000 asukasta riippuen siitä, liittyisikö Koski Tl uuteen kuntaan. Kunnan asukasmäärä kasvaisi vuoteen 2030 mennessä 3,1-3,7 prosenttia. Alle 1-vuotiaiden määrä laskisi tulevaisuudessa hieman mutta olisi edelleen yli 260 lasta vuodessa. Yli 65-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2010 väestötietojen perusteella 22,6 prosenttia ja 32,1 prosenttia vuonna 2030. Vastaavasti yli 75-vuotiaiden määrät olisivat 11,5 prosenttia ja 18,3 prosenttia.

Uuden kunnan pinta-ala olisi ilman Ypäjän aluetta ja Koski Tl:ää 1 744 km². Loimaan keskusta olisi Pöytän taajamakeskuksesta matkaa 36 km ja Koski Tl:stä 32 km.

Alueen nykyisten kuntien taloudelliset haasteet ovat väestörakenteen heikentymisen perusteella suuret. Loimaan nykyinen veroprosentti on suhteellisen korkea mutta muiden liitoskuntien taloudellinen tilanne on Loimaata parempi. Väestörakenteen parantuminen ja väestökasvu luovat edellytyksiä saada talouteen vakautta. Loimaan ja Oripään yhteistoimintapohja luo edellytyksiä toiminnan nopeaan tehostamiseen. Yhteenlaskettuna kuntien verotulot alittaisivat kaikissa kunnissa selvästi koko maan tason, joka oli 3 416 €/asukas vuonna 2010. Uuden kunnan verotulot olisivat 2 711 €/asukas. Loimaata lukuun ottamatta muissa kuntaliitoskunnissa verotulot olivat kuitenkin selvästi tämän tason alapuolella. Muutos vahvistaisi alueen kuntien taloudellista itsenäisyyttä.

Uusi kunta täyttäisi perusopetuksen järjestämisen edellyttämän 50 syntyneen kriteerin. Uusi kunta myös parantaisi edellytyksiä lukiokoulutuksen tarjonnan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tarkoituksenmukaiseen kohdentamiseen sekä mahdollistaisi tehokkaamman opetuksellisen yhteistyön.

Uusi kunta ei itsenäisenä kuntana täyttäisi laissa säädettyjä ammatillisen koulutuksen järjestämisedellytyksiä. Alueella toimii laajapohjaisempi ja vahvempi koulutuksen järjestäjäorganisaatio. Uuden kunnan muodostavista kunnista Loimaa, Oripää, Pöytyä ja Koski TI ovat Lounais-Suomen koulutuskuntayhtymän jäsenkuntia, johon kuuluu viisi muuta kuntaa. Koski TI on jäsenkuntana myös Salon seudun koulutuskuntayhtymässä, jossa on viisi muuta kuntaa. Ypäjä on jäsenkuntana Kanta-Hämeen maakunnan Lounais-Hämeen ammatillisen koulutuksen koulutuskuntayhtymässä, jossa on kuusi muuta kuntaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö on suosittanut, että ammatillisen koulutuksen kokoamista jatketaan alueella kaikki nuorten ammatillisen peruskoulutuksen ja ammatillisen aikuiskoulutuksen palvelut kattavien järjestäjäorganisaatioiden muodostamiseksi.

Uusi kunta vahvistaisi alueen elinvoimaa ja toimisi aluekeskuksena. Loimaan kaupungin vahva työpaikkaomavaraisuus loisi pohjan vastata alueen elinkeinotoiminnan kehittämisestä. Uudella kunnalla olisi nykyistä vahvemmat mahdollisuudet vastata alueen elinkeinojen kehittämisestä.

Alueen tarve yhteistoimintarakenteille vähenisi kuntarakennemuutoksen jälkeen. Tämä selkeyttäisi ja yksinkertaistaisi hallintoa ja vahvistaisi paikallista demokratiaa.

Väestörakennekehityksen vuoksi kuntaliitoksen toteuttaminen edellyttää tehostavaa liitosta.

VAIHTOEHTOISET KUNTARAKENNEMALLIT VARSINAIS-SUOMESSA

- Esityksen mukainen uuden kunnan raja
- ▨ Jaettava tai vaihtoehtoisesti suuntautuva kunta
- Jaettava kunnan osa, esimerkiksi kylä

Kartan ja aluejaon lähde: Karttakeskus Oy

Rauma, Eurajoki, Pyhäranta, Eura, Uusikaupunki ja Laitila muodostavat selvitysalueen (yht. 84 704 as.)

Uudessa kunnassa olisi asukkaita 84 704 ja huoltosuhde olisi 86,9 vuonna 2030, mikä on hieman huonompi kuin maan keskiarvo (73). Uuden kunnan pinta-ala olisi 2 733 km².

Uusi kunta olisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kannalta riittävän iso väestöpohjaltaan huolehtiakseen itsenäisesti tarkoitettua palvelukokonaisuudesta. Lisäksi uusi kunta olisi lisäksi taloudellisesti vahvempi kantamaan vastuun palveluiden järjestämisestä kuin ehdotettu Vakka-Suomen kunta. Eura kuuluu Rauman erikoiskaupanalueeseen.

Alue ei kuitenkaan muodosta luonnollista toiminnallista kokonaisuutta. Eura keskiössä Satakunnassa muodostaa oman toiminnallisen kokonaisuuden ja aluekeskuksen yhdessä Säskylän ja Köyliön kanssa. Lisäksi kuntien keskinäinen pendelöinti on vahvaa. Lisäksi kysymykseksi nousee, pystyykö laajempi kunta vastaamaan koko alueen elinvoimaisuudesta.

Turku, Raisio, Kaarina, Naantali, Masku, Rusko, Lieto, Aura, Nousiainen, Mynämäki, Tarvasjoki, Taivassalo, Kustavi, Vehmaa sekä mahdollisesti myös Marttila, Paimio ja Sauvo muodostavat selvitysalueen (yht. n. 350 000 asukasta)

Uudessa kunnassa olisi asukkaita laajimmillaan 350 000 ja huoltosuhteeltaan uusi kunta olisi 67,7. Uuden kunnan pinta-ala olisi kuntaliitoksen laajuudesta riippuen 2 690 km²-3 380 km².

Tämä vaihtoehto eroaisi ensisijaisesti esitettävästä vaihtoehdosta siinä, että Turkuun liitettäisiin Kustavi, Taivassalo ja Vehmaa. Näiden kuntien pendelöinti suuntautuu Turkuun, joten tältä osin liitos olisi perusteltu. Kuntien kehittämisen näkökulmasta Uudenkaupungin ja Laitilan muodostamaa kuntaa on pidettävä kuntien kannalta kuitenkin parempana vaihtoehtona. Näiden kuntien liittämistä Rauman seutuun ei voida pitää perusteltuna.

Uuden kunnan kuntaliitoksen toteuttaminen ja alueen kehittäminen voi tässä vaihtoehdossa olla erittäin haasteellista, jos kuntaliitos toteutuisi koko laajuudessaan.